

такого режиму. Саме тому, учасники зовнішньоекономічних відносин мають швидко адаптуватись до змін в законодавстві, що регулює дані правовідносини.

Таким чином, можна дійти до висновку, що сьогодні наша держава зіткнулась з доволі серйозними викликами у сфері організації та здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Тим не менш, варто констатувати, що держава здійснює активні дії щодо адаптації та пошуку нових векторів розвитку в системі зовнішньоекономічної діяльності, у тому й числі, шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 29. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 44-45, № 46-47, № 48. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>
3. Сміяна Л. С. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності. Київ : КНТ. 2008. С. 416.

Колібик Ірина Олександрівна,

студентка 2-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського права і процесу Добровольська В. В.*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНО-КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

На сьогоднішній день, економічна складова нашої держави перебуває на етапі активної адаптації та трансформації до нових реалій, внаслідок запровадження воєнного стану, через проведення активних бойових дій на великій частці України. Внаслідок тимчасової окупації частини території, частка підприємств не має можливості здійснювати свою господарську діяльність у повній мірі, що значно знижує конкурентну діяльність на ринку. До того ж, гостроту теми підіймає і активний процес до євроінтеграції України, оскільки саме

питання боротьби з недобросовісною конкуренцією є ключовим фактором у економічному секторі взаємовідносин між нашою державою та ЄС. Саме тому, дуже важливо удосконалювати нормативно-правову базу щодо питання протидії монополізму та недобросовісної конкуренції вже сьогодні, оскільки саме ці чинники вкрай негативно впливають на конкурентний рівень української економіки як в середині нашої держави, так і на міжнародному ринку.

Нормативно-правова база регулювання даних суспільних відносин є доволі розгалуженою, у першу чергу, слід відзначити: Конституцію України, Закони України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Закон України «Про захист економічної конкуренції», «Про Антимонопольний комітет України». Згідно із приписами статті 42 Основного Закону – не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом. До того ж статтею 92 Конституції України проголошується, що виключно законами України визначаються правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання. Профільним, з точки зору об'єму правового регулювання вважається Закон України «Про захист економічної конкуренції». Саме цей нормативно-правовий акт регулює правові основи підтримки та боротьби з монополізмом, а також захисту економічної конкуренції на ринку. Зазначений нормативний акт фактично встановлює становище на ринку як змагальність, так як саме за допомогою конкуренції і досягається баланс між попитом та пропозицією. Законом «Про Антимонопольний комітет України» встановлюються правові засади функціонування зазначеного органу, у тому числі, проголошуються основне завдання комітету, як участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Проаналізувавши відповідне законодавство та з урахування доктринальної частини питання, можна виділити основну групу порушень законодавства щодо протидії монополізму та недобросовісній конкуренції, а саме зловживання монопольним (домінуючим) становищем. Варто одразу наголосити на такому аспекті, що перебування

«у стані» монопольного становища не забороняється чинним законодавством, а от зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, яке і тягне за собою відповідальність [1]. Основною метою функціонування подібної системи визначення зловживанням монопольним становищем зі сторони відповідного суб'єкта є отримання необхідної інформації для прийняття рішень з питань розвитку і захисту економічної конкуренції, зокрема демонополізації економіки, антимонопольного регулювання, контролю за узгодженими діями, концентрацією; контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції; захисту інтересів суб'єктів господарювання, груп суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень. Головним механізмом протидії монополізації та недобросовісній конкуренції є накладення юридичної відповідальності за порушення законодавства. Сфера застосування відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції є доволі широкою, що складається із застосування як адміністративної відповідальності, як цивільно-правової відповідальності, так і спеціального накладання Антимонопольним комітетом відповідних штрафів. Іноді виникають випадки, коли застосування таких правових заходів є не у повній мірі достатніми для відновлення балансу на ринку та попередження неправомірних дій на ринку. В такому випадку, може застосовуватись примусовий поділ суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище [2]. На жаль, слід констатувати, про застарілий рівень нормативного забезпечення даних правовідносин, як з матеріальної точки зору, так із процесуальної, оскільки впорядкованої та чітко виваженої процедури розгляду та притягнення відповідальності на сьогоднішній день не існує [3]. На виправлення цього була спроба здійснити докорінні зміни у системі регулювання подібних правовідносин, зокрема затвердженою Кабінетом Міністрів України Концепція Конкуренційного процесуального кодексу України від 18 березня 2002 р. N 145-р. Дана концепція, практично повністю переглядає фундаментальні засади, принципи, вектори конкуренційного процесу і боротьби з порушеннями законодавства. Тим не менш, з урахування швидкої зміни у подібних правовідносинах на сьогоднішній день, виникають нові випадки зловживання монопольним становищем, що є недопустимим під час воєнного стану.

Також слушною є думка про те, що законодавством передбачено достатньо серйозну систему відповідальності за порушення правил

конкуренції, однак для її більшої дієвості необхідно: розробити чітку методологію обрахунку штрафів залежно від різних обставин порушень; відновити кримінальну відповідальність за картельні змови; понизити статус рекомендацій АМК, щоб вони не могли замінювати штрафи; обмежити каральні функції АМК, передавши їх до суду, як цього вимагає ст. 124 Конституції України [4].

Таким чином, слід визначити, що тільки за допомогою безперервного розвитку та адаптації до сучасних реалій законодавства про захист економічної конкуренції при цьому поєднаного з економічно-організаційними заходами зі сторони держави, можна створити дійсно ефективний механізм захисту конкуренції від неправомірних зловживань зі сторони домінуючих суб'єктів на ринку. Оновлення відповідальності за вчинення зазначених дій буде головним стрижнем запобігання вчиненню зловживанням монопольним становищем та недобросовісній конкуренції, особливо під час воєнного стану в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>
2. Малюк М. О. Актуальні проблеми діяльності Антимонопольного комітету України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Ужгород : Гельветика, 2015, Вип. 33. Т. 2. С. 47–53.
3. Панченко М. Добросовісність, розумність, справедливість, правові засади цивільного права України. URL: http://lib.sumdu.edu.ua/library/TopicDescription?topic_id.
4. Борисенко З. М. Санкції за порушення конкурентного законодавства. Наукові записки НаУКМА. 2012. Том 133. С. 9-12.